

Osterøy Kommune ved ordførar Kari Aakre.

Innspel frå innbyggjarar i kommunen fram til 17.mai 2015:

Mål: Deling av tankar og ikkje noko meir.

Som innbyggjar i kommunen er det gjennom åra tenkt mange tankar om utviklinga i kommunen.

Det oppleves uklårt kva mål politikarane har om kommunen si framtid, kva som må til for å nå måla, korleis gjera det, og ikkje minst kvifor det er tenkt slik. Det som er i fokus er kva kommunen ikkje har midlar til/ikkje kan tilby innbyggjarane, medan kva som fungerer er det stort sett stille om.

Ut frå det som er visuelt synleg i kommunen er det dårlege vegar og attgroing av tidlegare dyrka mark, utmark og fjellbeiter. Det kan synast som om at attgroing er heilt greit i den kommunale planlegginga; i tillegg ser det ut som attgroinga er freda om det er nokon som ynskjer å byggja og busetja seg på ein fråflytta/nedlagt gard. Det kan sjå ut som det er eit mål om å redusera buetnaden i distrikta slik at folk som ynskjer å busetja seg på øya skal og må bu innanfor det som er bestemt som «sentrale strøk».

Utviklinga viser at skular i bygdene vert lagt ned for å flytta elevar til skulebygg som ikkje er tilrettelagt for så mange elevar. Det eine følgjer det andre; bussforbindelse frå bygdene blir redusert slik at pendlarar kanskje må flytta vekk for å behalda arbeidsplassen, og folk vert tvinga til å nytta privatbil. Det er lite tilrettelagt med parkeringsmogelegheit ved busshaldeplassane, bortsett frå nokre plassar i Lonevåg, men der manglar det generelt parkeringsplassar så det er ikkje sjølvstøtt at der er ledige plassar til pendlarar. Borna får lang skuleveg på dårlege vegar med buss. Vinterbrøytinga vert også redusert og skapar ekstra vanskar for dei som «held ut». Dette kan fort også medføre reduserte tilbod til sjuke og eldre med behov for tenester frå kommunen. I tillegg kan eldre utan førarkort fort verta isolerte frå omverda.

Alt heng saman, og kommunale vedtak synes å ha skjulte mål som skal tvinga folk vekk frå bygdene. Ved å leggja ned skulane går dette sterkt ut over det sosiale samhaldet i kvar bygd, bygd opp gjennom generasjonar, som gjer noko med å tilhøyra og få rotfesta viktige verdiar, særleg for borna som misser sitt lokale nettverk. Økonomiske vinningar på denne utviklinga vert lite eller ikkje belyst, bortsett frå kor kostbart det er med distriktsskular.

Ser ein på til dømes på skuleforskning kan ein lura på kva agenda som står bak dei ulike resultatane. Nokon hevdar at store skular gjev best læringsutbyte, andre hevdar det motsette. Kven/kva styrer forskningsarbeidet?

I fire kommunar på Jæren samarbeider politikarane med lærarane med mål om å betra læringsutbyttet for elevane. Dette gjev rom for skuleutvikling, og ordførar Reinert Kverndal (H) i Time kommune synes det har vore eit nyttig samarbeid.

Sik form for samarbeid kan også bli nytta innan andre etatar, til dømes med helsesektoren, men dette vil også krevja at medarbeidarar i kommunen får aksept for å uttala seg. Er det slik at helseetaten samarbeider med politikarane i kommunen? Korleis fungerer tilbod til eldre, einsame rundt om i kommunen? - og ikkje minst korleis forebyggja isolasjon og einsemd? God dialog med dei som «har skoen på» kan gje mykje informasjon. Dersom all kommunikasjon blir oppfatta som kritikk, og blir handsama ut frå det, er det særleg grunn for å ta ei brei drøfting av kva, korleis og kvifor med størst vekt på det siste. Grunnlova § 10 (2004) viser at inngrep i ytringsfridomen krev særskilt

begrunning (grensedragningar i Stm. Nr. 26 (2003-2004)). Vidare kan nemnast samarbeid med næringslivet, bønder m.fl.

Noko me kanskje tenkjer lite på er at det blir hevda at rundt 80% av vår atferd blir styrt av vanar og uvanar. Vår automatiske vaneatferd kan fort føra til lite bevisste val. Bl. andre sier filosofen, teologen og psykologen Søren Kierkegaard noko om at me greier ikkje å oppdaga dei betenkjelege trekka ved vår eigen væremåte. Det som vert kalla våre mentale modellar kan skapa sperrer for nytenking og utvikling av ein organisasjon.

Kvifor blir ting gjort? Dette er eit av fleire viktige spørsmål som ved ettertanke kan skapa endringar nedover i spørsmålsrekka.

Den såkalla «eldrebølga» vil også prega denne kommunen. Behovet for gode seniorbustadar i gangavstand til butikkar vil auka, noko somt vil gje seniorar meir sjølvstende. Det er ikkje alle som har førarkort opp i høg alder. Samstundes vil det også vera behov for stader for sosiale treffpunkt over ein kaffikopp der folk berre kan stikka innom.

Mennesker med demens har stort behov for gode opplevingar i øyeblikket. Musikk er ein hovudnøkkel for å oppretta samspel, bl.a. ved hjelp av musikkterapi. Dette er ikkje noko nytt, men i dag er det hjelpemiddel som i tillegg kan gje gode opplevingar kvar dag. På YouTube kan det søkjast på Henry's story (filmen heiter «Alive Inside») Bruk av hovudtelefon gjer det lettare å oppfatta musikk og tekst. Personleg speleliste kan lastast ned på minnepenn, CD eller iPod. Når mykje anna er vekke, er musikken der framleis.

Slik sett er det stort behov for ein frivillighetsentral i kommunen. Ei oppgåve kan vera å vera besøksven (trivselsven) til eldre både heime og til alle dei einsame på sjukeheimen. Stimulering av hjernen i samtale med nokon som har levd nokonlunde i same tidsperiode gjev eit godt grunnlag for oppleving av å bli forstått, samstundes kan mykje taus kunnskap bli ført vidare. For yngre besøksvenar kan det gje innsikt i korleis det er å bli «godt vaksen». Det vil også bli mogeleg å få innsikt i kva musikk den einskilde eldre har sett pris på opp gjennom livet, då vil det vera mogeleg å samla favorittmusikk på t.d. ein minnepenn som personen kan gle seg over seinare. Det kan vidare vera tilbod om datakurs/datahjelp m.v.

Som innbyggjar i ein kommune kan dei styrande og den enkelte tenesteytar sine haldingar til arbeidet sitt og til den enkelte innbyggjar avspeila seg i vedtak og utføring av tenester. Me har fleire lovverk som tek hand om dette (Lov om diskriminering, Forvaltningslova m.fl.), og det blir forventa at dette er eit tema som aldri blir lagt vekk i det daglege arbeidet.

Kvar ynskjer kommunen at skal folk «få lov til» å busetja seg? Dersom t.d. Lonevåg og Hauge skal bli sentrale samlepunkt er det då naturleg med busetnad langs heile Hannisdallina? (Den eine sida er solrik). Vil det i så fall bl.a. medføra at lokale arbeidsplassar vert nedprioritert og pendlartrafikken vil auka?

I mange år har New Public Management påverka det sentrale styresettet med krav om stadig nye reformer med mål om sentralisering og privatisering. Me ser kva som skjer ved til dømes lønsforhandlingar, pensjonsrettar og arbeidsmiljølova. Tenestene skal koste minst mogeleg, og ved privatisering er det store pengar å henta for dei som står på toppen og dreg i alle trådane.

I denne samanheng har dagens offentlege språkbruk også endra seg, det synest som målet er å distansera seg mest mogeleg frå den det gjeld og frå ansvar. Korleis opplever til dømes mennesker med behov for offentlege tenester å bli kalla for «kunde» og kva menneskeverd ligg i dette omgrepet? Det vert ingen skilnad på å handla varer og å ha omsorg for den einskilde menneske.

Vidare skal skular og helseforetak driva med «produksjon». Kva gjer dette med dei som nyttar dette språket i sitt daglege arbeid?

Språkbruken kjem tydeleg fram t.d. i argumentasjon for politireforma der begrunninga er at dette skal gje så mykje betre tenester for innbyggjarane (distansespråket), det same om den mykje omtala kommunereforma. Kreftene bak dette presset får den einskilde innbyggjar lite eller ikkje noko informasjon om. Språkbruken (nøye gjennomtenkt) blir formulert slik at bakteppet ikkje blir oppfatta.

På det lokale planet blir spørsmåla (som før nemd) kva kommunen ønskjer for sine innbyggjarar: Kva skal gjerast, korleis skal det gjerast og så det store spørsmålet; kvifor skal dette gjerast? (Mål, meining, etikk, verdiar, m.v.)

Lause tankar frå ein innbyggjar er kanskje ikkje så populært, men kommunepolitikken oppleves lukka. Framfor eit kommuneval ser ein på kva den enkelte politikar *gjer*, meir enn kva partiet står for.

Eg har nemd mange tankar i mitt innspel, og ei kort oppsummering kan vera:

Kva vil politikarar og leiinga i kommunen for sine innbyggjarar? **Korleis** skal det gjerast **og kvifor** (mål/meining, etikk, verdiar, m.v.)

Nytenking om tilbod til seniorar

God distriktspolitikk, Osterøy er meir enn Lonevåg!

Offentleg (kommunalt) språkbruk – til å forstå, eller ikkje?

Meir fokus på suksesshistorier frå kommunen si side (til dømes i lokalpressa)

Med venleg helsing

Gunda Kallestad